

ӨЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖОҒАРЫ ЖӘНЕ ОРТА
АРНАУЛЫ БІЛІМ БЕРУ МИНИСТРЛІГІ

ӘЖІНИЯЗ АТЫНДАҒЫ НӨКІС
МЕМЛЕКЕТТІК ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
ИНСТИТУТЫ

ТҮРКІ ТІЛДЕРІ ФАКУЛЬТЕТІ
ҚАЗАҚ ТІЛІ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТІ КАФЕДРАСЫ

«ФИЛОЛОГИЯДАҒЫ ФУНДАМЕНТАЛЬ
ЗЕРТТЕУЛЕР ЖӘНЕ ОҚЫТУДЫҢ
ИННОВАЦИЯЛЫҚ МҮМКІНДІКТЕРІ»

атты халықаралық ғылыми-әдістемелік онлайн және
офлайн конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
II-ТОМ

НӨКІС – 2022

**«Филологиядағы фундаменталь зерттеулер және оқытудың
инновациялық мүмкіндіктері» атты халықаралық ғылыми-
әдістемелік онлайн және офлайн конференцияның МАТЕРИАЛДАРЫ.**
Нөкіс: НМПИ баспасы, 2022. 138 – бет

«Филологиядағы фундаменталь зерттеулер және оқытудың инновациялық мүмкіндіктері» тақырыбындағы халықаралық ғылыми-әдістемелік онлайн және офлайн конференцияның материалдарына Түркия, Қазақстан және Өзбекстан мемлекеттерінің жоғары және орта арнаулы оқу орындары педагог-мамандары, Ғылым зерттеу институттарының үлкен ғылыми қызметкерлері, магистранттар, студенттер және жалпы білім беру мектептері қазақ тілі және әдебиетін оқытудың көкейтесті мәселелеріне арналған ғылыми баяндамалар енгізілген.

Редколлегия құрамы:

1. **Отемуратов Б.** – НМПИ, ректор, редколлегия бастығы
2. **Жалелеов М.** – НМПИ, ғылыми жұмыстар және инновациялар бойынша проректор
3. **Жумамуратов М.** – НМПИ, Оқу істері бойынша проректор
4. **Давлетов Б.** – НМПИ, Түркі тілдері факультеті деканы
5. **Алламбергенов К.** – НМПИ, Қарақалпақ әдебиеті кафедрасы меңгерушісі, профессор
6. **Қуттымуратова Ы.** – НМПИ, Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы меңгерушісі, доцент
7. **Буранова Ш.** – НМПИ, Өзбек тілі кафедрасы меңгерушісі, доцент
8. **Матякунов С.** – НМПИ, Өзбек әдебиеті кафедрасы меңгерушісі, доцент
9. **Алланазаров Е.** – НМПИ, Қарақалпақ тілі кафедрасы меңгерушісі, доцент
10. **Керуенов Т.** – НМПИ, Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы доценті, (DSc)

Жауапты редакторлар:

1. **Тортқұлбаева Т.** – НМПИ, Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы доценті, (PhD)
2. **Мамбеткаримов Г.** – НМПИ, Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы доценті
3. **Бекниязов Б.** – НМПИ, Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы үлкен оқытушысы
4. **Бегжанов Х.** – НМПИ, Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы оқытушысы
5. **Кутлымуратова Д.** – Қарақалпақстан Республикасы Халыққа білім беру қызметкерлерін қайта дайындау және олардың біліктілігін арттыру өңірлік орталығы «Анық және табиғи пәндер методикасы» кафедрасы аға оқытушысы

Пікір білдіргендер:

Алламбергенов К

Әжінияз атындағы НМПИ профессоры, ф.ғ.д.,
Бердақ атындағы мемлекеттік сыйлық иегері;
Бердақ атындағы ҚМУ профессоры, ф.ғ.д.,
Қарақалпақстанға еңбек сіңірген ғылым
қайраткері;

Абдиназимов Ш.

Баспаға дайындаған:

Конференция материалдарының мазмұны және дұрыстығына әрбір автор және ғылыми жетекші жауапты, ұйымдастырушылар мәліметтердің дұрыстығына жауап бермейді.

**ЎЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЖОҒАРЫ ЖӘНЕ ОРТА АРНАУЛЫ БІЛІМ БЕРУ МИНИСТРЛІГІ**

**ЎЖИНИЯЗ АТЫНДАҒЫҒЫ НӨКІС МЕМЛЕКЕТТІК
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ИНСТИТУТЫ**

**«ФИЛОЛОГИЯДАҒЫ ФУНДАМЕНТАЛЬ ЗЕРТТЕУЛЕР ЖӘНЕ
ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ МҮМКІНДІКТЕРІ»
атты халықаралық ғылыми-әдістемелік онлайн және офлайн
конференция**

МАТЕРИАЛДАРЫ

I-ТОМ

НӨКІС-2022

«Филологиядағы фундаменталь зерттеулер және оқытудың инновациялық мүмкіндіктері» тақырыбындағы халықаралық ғылыми-әдістемелік онлайн және офлайн конференцияның материалдарына Түркия, Қазақстан және Өзбекстан мемлекеттерінің жоғары және орта арнаулы оқу орындары педагог-мамандары, Ғылым зерттеу институттарының үлкен ғылыми қызметкерлері, магистранттар, студенттер және жалпы білім беру мектептері қазақ тілі және әдебиетін оқытудың көкейтесті мәселелеріне арналған ғылыми баяндамалар енгізілген.

Редколлегия құрамы:

1. **Отемуратов Б.** – НМПИ, ректор, редколлегия бастығы
2. **Жалелеов М.** - НМПИ, ғылыми жұмыстар және инновациялар бойынша проректор
3. **Жумамуратов М.** - НМПИ, Оқу істері бойынша проректор
4. **Давлетов Б.** - НМПИ, Түркі тілдері факультеті деканы
5. **Алламбергенов К.** - НМПИ, Қарақалпақ әдебиеті кафедрасы меңгерушісі, профессор
6. **Қуттымуратова Ы.** - НМПИ, Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы меңгерушісі, доцент
7. **Буранова Ш.** - НМПИ, Өзбек тілі кафедрасы меңгерушісі, доцент
8. **Матякупов С.** - НМПИ, Өзбек тілі кафедрасы меңгерушісі, доцент
9. **Алланазаров Е**- НМПИ, Қарақалпақ тілі кафедрасы меңгерушісі, доцент
10. **Керуенов Т** -- НМПИ, Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы доценті, (DSc)

Жауапты редакторлар:

1. **Торткулбаева Т.** - НМПИ, Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы доценті, (PhD)
2. **Мамбеткаримов Г.** - НМПИ, Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасы доценті
3. **Бекниязов Б**- НМПИ, Қарақалпақ тілі кафедрасы меңгерушісі, доценті, (PhD)
4. **Бегжанов Х.**- НМПИ, Қарақалпақ тілі кафедрасы меңгерушісі, доцент
5. **Қутлымуратова Д** -- Қарақалпақстан Республикасы Халыққа білім беру қызметкерлерін қайта дайындау және олардың біліктілігін арттыру өңірлік орталығы «Анық және табиғи пәндер методикасы» кафедрасы аға оқытушысы

Пікір білдіргендер:

Алламбергенов К

Әжінияз атындағы НМПИ профессоры, ф.ғ.д.,
Бердақ атындағы мемлекеттік сыйлық иегері;
Бердақ атындағы ҚМУ профессоры, ф.ғ.д.,
Қарақалпақстанға еңбек сіңірген ғылым қайраткері;

Абдиназимов Ш.

Баспаға дайындаған:

Конференция материалдарының мазмұны және дұрыстығына әрбір автор және ғылыми жетекші жауапты, ұйымдастырушылар мәліметтердің дұрыстығына жауап бермейді.

Giň ýerde garga deý bolsun wehimli,
Ýerinde hünäri - işi gerekdir.

Görşümüz ýaly, bu setirlerde il-ýurduň bähbidini goraýan mert, batyr, edermen ýigitlere gerekli bolan adamkärçiligiň oňat taraplary beýan edil-ýär. Şahyr ýoldaşa wepaly bolmaklygy hem adamkärçiligiň in gowy sypatlarynyň biri hökmünde aýratyn nygtaýar.

Magtymguly Pyragy öz goşgularynda terbiýä, çaganyň ýaş aýratynlyklaryna-da üns beripdir:

Bu nakyldyr, adamzat, sen bu mekana geldiň,
Owwal ataň bilinden syzyp, nahana geldiň,
Atadan enä baryp, bir katra gana geldiň,
Enede surat bolup, bu şirin jana geldiň,
Dokuz aýy ötürip, inip jahana geldiň,
Emip eneň süýdüni, gundalyp, dona geldiň.

Mundan başga-da, «Don gerek», «Joşa ýetdiň» diýen goşgularynda hem akyldar çagalaryň ýaş aýratynlyklaryny we terbiýe meselelerini çüňleşdirýär.

Beýik akyldar özüniň «Mal ýagşy», «Nas atan», «Çilimkeş», «Çilim», «Çilim çekmegil», «Munda», «Gybatkeş» diýen goşgularynda gowy gylyk-häsiýetleri terbiýelemek, ýaman gylyk-häsiýetlerden çetleşmek barada gürrüň berýär.

Terbiýe beriji sygyrlarynda adamy dogry ýola gönükdirmäge köp üns berilýär. Käbir erbet gylyk-häsiýetleri berk tankytamak bilen, Magtymguly şeýle gylyk-häsiýetli adamlary dogry ýola çagyryar:

Ömrüň ýele berme, azma ýoluňdan,
Agyrtmagyl ilin-günüň, gybatkeş! –

diýmek bilen, gybatkeşi ýañadandan terbiýelemek isleýär. Çünki gybatkeşlik in bir ýaramaz häsiýetleriň biridir, ol ýary-ýardan, dosty--dostdan aýyrýar diýip belleýär.

Akyldar Magtymguly halk terbiýeşynaslygynyň ahlaklylyk we ahlak terbiýesi hakyndaky köp asyryň önümi bolan pikirlerini hakyky wagyz ediji şahyranas söz arkaly nesihat ediji bolupdyr.

Magtymgulynyň akyly-paýhasa ýugrulan öwüt-nesihatlary biri--biri bilen utgaşykly baýlaşdyrylýar. Ol öwüt-nesihatlar adamlaryň gündelik durmuşynda duş gelip durýan hereketler, gylyk-häsiýetler bilen baglanyşykly bolup, adamzadyň gelejekki ösüşine öz täsirini ýetirijisi hökmünde hyzmat edýär. Şoňa baglylykda kemala gelýänlere akyly-paýhas öwretmegi Magtymguly özüniň ilkinji borjy hasap edipdir.

Peýdalanylan edebiýatlar:

1.Mustakow R. Magtymguly we Gündogar edebiýaty. Aşgabat, Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2014,

2.Tursunow J.Ş we başg. Pedagogika. Aşgabat, Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2011,

ADABIYOTSHUNOSLIKDA EPIK JANRNING TARAQQIYOTI

F.J.Murodova,

*ChDPI o'zbek tili va adabiyoti mutaxassisligi magistranti,
Chirchiq shahri, firuzamurodova426@gmail.com*

Annotatsiya. Ushbu tezisdä adabiyotdagi eposlar, ularning janrlar ko'lami tadqiqi, xalq og'zaki ijodi janrlari o'rtasidagi tutgan o'rni, eposning xalqqa, milliylikka munosabati va o'zaro ta'siri ilmiy tadqiq etiladi.

Kalit so'zlar: epos,epik janr,voqea tasviri, xalq dostonlari, afsona, badia, latifa, masal, novella, ocherk, rivoyat, ertak, esse, etyud, hikoya, hikoyat.

Аннотация. Дипломная работа представляет собой научное исследование былин в литературе, изучение их жанровой шкалы, их места среди жанров фольклора, отношения эпоса к народу, народности и взаимодействия.

Ключевые слова: эпос, эпический жанр, повесть, народные сказки, миф, бадия, анекдот, притча, новелла, очерк, повествование, сказка, очерк, этюд, повесть, повествование.

Annotation. This thesis is a scientific study of epics in literature, their study of the scale of genres, their place among the genres of folklore, the relationship of the epic to the people, nationality and interaction.

Keywords: epic, epic genre, story, folk tales, myth, badia, anecdote, parable, novella, essay, narration, fairy tale, essay, study, story, narrative.

Adabiyot – hayot ko'zgusi. U insonning qalb kechinmalarini, umr yo'llarini, tabiat va inson o'rtasidagi muvozanatni ko'rsatuvchi ko'zgudir. Necha yillardan buyon adabiyot o'zining turli janrlari bilan hayot haqiqatini so'zlab keladi. Uning zabardast janrlaridan biri – Epos. Epos termini yunoncha “yeroz” so'zidan olingan bo'lib, “so'z, hikoya” degan ma'noni bildiradi. Ammo adabiyotda bu termin 1) badiiy adabiyot turi (lirika va drama bilan bir qatorda); 2) xalqning qahramonona o'tmishini aks ettiruvchi asar ma'nolarini kasb etadi. [4. 68]. Epos adabiyotning uch turidan biri sifatida tafsilot tasviriga tayangan badiiy asarlar jamini anglatadi. Unda muayyan makon va zamonda kechadigan voqea-hodisalar tafsiloti, albatta, mavjud bo'ladi. Eposda so'z yordamida o'quvchi ko'z o'ngida real hayot manzaralariga muvofiq keladigan badiiy voqelik yaratiladi.

Eposning eng asosiy belgisi voqea tasviri, bayoni bo'lgani uchun ham ko'pincha bu turdagi asarlar nasr yo'lida yoziladi. Lekin bu hol she'riy shaklda bitiladigan epik asarlar borligi va bo'lishi mumkinligini inkor etmaydi. Qandaydir voqeani aks ettirish asosiga qurilgan she'riy va nasriy asarlar eposga mansubdir.

Eposda muayyan makon va zamonda muayyan shaxs yoki odamlar guruhi bilan bo'lib o'tgan biror voqea, odatda, muallif yoki hikoyachi personaj tilidan bayon etiladi. Bu hol unda bayon, tavsif va dialogning birgalikda qorishiq holda kelishini taqozo etadi. Ayni paytda, eposda bayon, rivoyat yetakchilik qiladi. Muayyan asardagi peyzaj, portret, narsa-buyum va boshqalar tafsilotlar tasviri rivoyatni kuchaytirish, uning ta'sir darajasini oshirish, personajlar tabiatini bo'rttirib ko'rsatishga xizmat qiladi. Ertak, afsona, rivoyat, doston singari xalq og'zaki ijodi namunalari hamda ilk yozma eposlarda voqea-hodisalarni bayon etish, aytib berish katta o'rinni tutgani holda dialoglar va tafsilotlarga kam o'rin ajratilardi. Epos asardagi voqea-hodisalar bilan o'quvchi (tinglovchi) o'rtasida o'ziga xos vositachi hisoblanadigan roviy yoki hikoyachi tomonidan bayon etilganda, ayni voqealarning nima uchun aytib berilayotgani, odatda, izohlab o'tirilmaydi. Bayon ko'pincha muallif, ba'zan esa biror personaj tilidan amalga oshiriladi. Alisher Navoiyning «Farhod va Shirin», «Layli va Majnun» dostonlari, Qodiriyning «Mehrobdan chayon», Cho'lponning «Kecha va kunduz», Oybekning «Qutlug' qon» romanlarida voqealar muallif tilidan bayon etiladi. G'afur G'ulomning «Shum bola», Erkin A'zamning «Otoyining tug'ilgan yili», Oybekning «Gulnor opa» singari asarlarida rivoyat personaj tilidan olib boriladi. Shu bilan birga, hikoya muallif tilidan bayon qilinayotgan asarlarda personajlarning hikoyachi sifatida bayonga aralashish holatlari ham uchrab turadi. Navoiyning «Sab'ai sayyor», Qodiriyning «O'tgan kunlar», Oybekning «Navoiy» asarlarida rivoyat ham muallif, ham personajlar tomonidan amalga oshirilgan.

Epos badiiy tasvir qamroviga ko'ra, katta, o'rta va kichik kabi uchta janr guruhiga ajratiladi. Katta epik janrlarga roman, epopeya, epik doston; o'rta epik janrlarga qissa; kichik epik janrlarga afsona, badia, latifa, masal, novella, ocherk, rivoyat, ertak, esse, etyud, hikoya, hikoyat kabilar kiradi. Eposni janrlarga ajratishda voqea-hodisalarning qamrovi yoki davomiyligi darajasi emas, balki tasvirning ko'lami hisobga olinadi. Eposni janrlarga tasniflashda muallifning estetik niyati ham hal qiluvchi o'rin tutadi. Shuning uchun ham ba'zan romandan katta hikoyalar, hikoyadan kichik qissalar yaratilishiga tabiiy hol, deb qarash kerak bo'ladi. Asarlarning janr talablariga muvofiq bo'lishini qat'iy talab etish yozuvchini qolipga solishga urinish bo'lib, badiiy ijodga katta zarar keltirishi mumkin. Eposga mansub asarning qaysi janrga tegishli ekanini muallifning o'zi belgilashi maqsadga muvofiqdir.

Epos tor ma'noda, xalqning qahramonona o'tmishini aks ettiruvchi asarlardir. Dastlab epos qahramonlarning atrof-olamdagi yovuz kuchlar va buzuvchi odamlarga qarshi kurashi bayon etilgan asarlarni anglatgan. Qadimiy eposlarda voqea-hodisalarning talqin va tasvir etilish yo'sini o'sha davr kishilarining dunyoqarashi, e'tiqodi, ishonchlaridan kelib chiqqan. Eposning eng qadimiy namunasi sifatida ilmda oldinlari akkadlarniki deb sanalib kelingan, ammo keyinchalik barcha turkiy xalqlarga tegishli ekani aniqlangan «Gilgamish» dostoni hisoblanadi. Shuningdek, hindlarning «Ramayana» va «Mahabharata», Gomerining «Iliada» va «Odissey», o'zbeklarning «Alpomish», «Go'ro'g'li», qirg'izlarning «Manas», qozoqlarning «Qo'blandi botir», ozarbayjonlarning «Go'ro'g'li», nemislarning «Nibelunglar haqida qo'shiq», ispanlarning «Sud haqida qo'shiq», fransuzlarning «Roland haqida qo'shiq», anglosaksonlarning «Beovulf», karel va finlarning «Kalevala», armanlarning «Sosunli Dovud», gurg'ularning «Amiraniani» kabi asarlari ham xalq qahramonlik eposiga mansubdir.[8.2] Turonga bostirib kirgan eronlik bosqinchilarga qarshi qahramonlarcha kurashgan xalq bahodirlari haqidagi «To'maris» va «Shiroq» afsonalari, «Zarina va Striangiya», «Zariadr va Odatida» qissalari ham xalq qahramonlik eposi namunalari sanalgan. Ko'tarinki ruhda bitilib, qahramonona voqealar aks ettirilgan ayrim yozma asarlar ham epos hisoblangan. Gegel o'zining «Estetikaga oid ma'ruzalar» asarida Dantening «Ilohiy komediya» hamda Firdavsiyning «Shohnoma» asarlarini eposga mansub, deb hisoblaydi. Shuningdek, Sharq eposi sirasiga yana Shota Rustavelining «Yo'lbars terisini yopingan pahlavon» va Abdurahmon Jomiyning «Haft avrang»i, Nizomiy Ganjaviy, Xusrav Dehlaviy, Alisher Navoiy qalamiga mansub bo'lgan «Xamsa»larni ham kiritish mumkin.

Qahramonlik eposi jamiyat taraqqiyotining dastlabki bosqichlarida, sinfiy munosabatlar o'zgarganligi tufayli emas, balki muayyan etnosning milliy ruhi uyg'onib, o'zini shunchaki odamlar to'dasi emas, balki buzilishi mumkin bo'lmagan axloqiy-ma'naviy qoidalarga amal qilib yashaydigan etnik birlik sifatida tasavvur eta boshlagan kezlarda paydo bo'ladi. Ayni xususiyatlarni yuqorida tilga olingan barcha eposlar misolida ko'rish mumkin.

Epik asarda voqea-hodisalarni hikoya qilib berayotgan shaxs *roviy* yoki *hikoyachi* deb yuritiladi. Yuqorida aytganimizdek, epik asarda rivoya ko'pincha uchinchi shaxs (muallif) tilidan, ba'zan esa birinchi shaxs (personajlardan biri) tilidan olib boriladi. Masalan, G'afur G'ulomning "Shum bola", "Yodgor", X.To'xtaboyevning "Sariq devni minib", E.A'zamovning "Otoyining tug'ilgan yili" kabi qissalarida rivoya birinchi shaxs, voqealarda bevosita ishtirok etayotgan personaj tilidan olib boriladi. Shuningdek, rivoya asosan muallif tilidan olib borilgan asarlarda ba'zan epizodik ravishda roviy-personajning paydo bo'lishi ham kuzatiladi. Ba'zan epik asar muallifi rivoyani u yoki bu yo'l bilan badiiy asoslashga harakat qiladi va bunda turli usullardan foydalanadi. Rivoyaning asoslanishi (motivatsiya) o'quvchida "asar voqealari o'ylab chiqilgan emas, haqiqatda yuz bergan" degan tasavvurni uyg'otadi.

Xulosa qilib aytganda, epos- adabiyotning qadimgi janrlaridan biri sifatida o'z o'rniga ega. Unda hayot va olam, makon va zamon, inson va butun mavjudot falsafasi aks etadi. U real hayotning in'ikosidir. Unda nafaqat tasvir, balki, didaktika, ta'lim- tarbiya, zukkolik, donolik, topqirlik ham asosiy o'rin tutadi. Maqol, matal, topishmoq, tez aytish, ertak, hikoya, rivoyat, qissa, roman va epopeya kabi janrlar ham hajm, ham mavzu ko'lamini jihatidan tubdan farq qiladi. Shuning uchun ham bu turdagi janrlarni hajm va mavzu jihatidan tahlil qilish alohida tadqiqni talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Адабий турлар ва жанрлар (Тарихи ва назариясига доир): 3 томли. Т.1. - Т.: Фан, 1991.
2. Адабиёт назарияси: 2 томлик. Т. 2. -Т., 1979.
3. Ўзбек адабиётида жанрлар типологияси ва услублар ранг-баранглиги. -Т.: Фан, 1983.
4. Dilmurod Quronov. Adabiyotshunoslikka kirish. - Toshkent: 2015.
5. Норматов У., Куронов Д. Романнинг янги умри // Жаҳон адабиёти. - 2001. №9.
6. Стоун И. Биографик кисса ҳақида // Жаҳон адабиёти. - 2000. №85. -Б. 147-158.
7. www.ziyounet.com.kutubxonasi

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARDAGI MAQOLLARNING QIYOSIY TAHLILI

U.To'rabekov,

Jizzax davlat pedagogika instituti magistranti,

Jizzax shahri

Annotatsiya. Ushbu maqolada ingliz va ozbek maqollarining kognitiv – qiyosiy tahlil qilish nazariyasi, nazaryaning tarkibiy qismlari hamda ingliz va ozbek xalq maqollarining qiyosiy – kognitiv tahlillaridan manunalar keltirilgan

Kalit so'zlar: maqollar, paremiologiya, qiyosiy –kognitiv tahlil, buyuk zanjir metaforasi

Аннотация. В данной статье представлена теория когнитивно-сопоставительного анализа английских и узбекских пословиц, компоненты теории и примеры из сравнительно-когнитивного анализа английских и узбекских народных пословиц.

Ключевые слова: пословицы, паремиология, сравнительно-когнитивный анализ, метафора великой цепи.

Annotation. This article presents the theory of cognitive-comparative analysis of English and Uzbek proverbs, components of the theory and examples from comparativecognitive analysis of English and Uzbek folk proverbs.

Keywords: proverbs, paremiology, comparative-cognitive analysis, The Great Chain Metaphor

Oliy o'quv yurtlarining lingvistik bo'limlarida talabalarga chet tillarini o'rgatishda ikkita asosiy maqsad mavjud: fonetik, grammatik va leksik jihatdan to'g'ri nutqni shakllantirish va rivojlantirish hamda chet tillari madaniyatini qabul qilish. Shunday qilib, chet tilini o'rganish jarayoni nafaqat pragmatik, balki ma'naviy ham bo'lishi kerak. Ikkinchisi bilan tanishishning samarali usuli - bu o'rganilayotgan tilde odamlar uchun ijtimoiy tajriba, urf-odatlar, xulq-atvor usullarini aks ettiruvchi frazeologik birliklar, idiomatik iboralar, maqol va matallarda foydalanishdir.

Ingliz va o'zbek maqollari tizimlari haqida gap ketganda ularning mohiyati bir-biridan ajralib turishi aniq bo'ladi, chunki ular turli xil tarixiy, ijtimoiy va iqtisodiy sharoitlarda rivojlangan va bu maqollarni qiyosiy-kognitiv tahlil qilishda ham bir qancha nazariyalarga e'tibor berishimiz, ularni

<i>Торткулбаева Т.А., Буркитова Н.</i> Батырлық жырлар мен тарихи жырлардың өзара сабақтастығы.....	261
<i>Торткулбаева Т.А., Ажиниязова З.</i> Тілеумағамбет Аманжоловтың «Ермағамбет батырдың қиссасы» тарихи жыры.....	264
<i>Мамбеткаримов Ғарипулла Хамидуллаевич</i> Жұмырбай Қайырбаев – балажан ақын.....	266
<i>Мамбеткаримов Ғарипулла Хамидуллаевич</i> Жұмырбай Қайырбаев және балалар әдебиеті.....	270
<i>Ш.Смамүтова, Ш.Алдонгарова</i> Б.Бабажанұлы поэзиясындағы арнау жырлары..	273
<i>Ktaybekova Z.K.</i> G.Ibragimovanin «Baxitqusi» guriininde kórkem obraz.....	275
<i>Jepbarova Sayat Kurbanmiratovna</i> Ahmad Mammedov tu'rtliklari tabiati, janriy tadriji va o'zbekcha tarjimada milliy ruhiyat ifodasi.....	277
<i>Сарсенбаев Қонысбай Жақсылық улы</i> Т.Қайыпбергенновтың «Тәнха өзиңе мәлим сыр» повестинде Перихан образын жаратыу шеберлиги.....	279
<i>Базарбаева Гаухар</i> «Муңлық – Зарлық» дәстанының тәрбиялық әхмийети.....	282
<i>Оразхан Таңнұр</i> Оразқан Ахметовтың бертінде жарияланған повесттерінің негізгі ерекшеліктері.....	287
<i>Бегжанова Мейрамгул Жумабаевна, Торткулбаева Тұрсынай Абдигазиева</i> Сәкен Сейфуллин поэзиясындағы символизм.....	293
<i>Назым Бақытова</i> Сәбит Дөнентаевтың мысал өлеңдері.....	296
<i>Гүлжанат Саулебаева</i> Мысал жанры туралы ғылыми пайымдаулар.....	299
<i>Жанна Нұрғали</i> Көркем прозадағы ұлттық характер.....	302
<i>Нұрай Толыбаева</i> Эзоп - ежелгі грек мысалшысы.....	305
<i>Нұржамал Медетбаева</i> Әдебиеттегі көркемдік әдіс-тәсілдердің негіздері.....	308
<i>Кеңесбай Б.С.</i> Орта мектепте Абай шығармаларын талдау жолдары.....	311
<i>Иманалиева А., Торткулбаева Т.</i> Сейдәлі Жұмабекұлы шығармаларындағы троптың түрлері.....	314
<i>Асылбек Сартаев</i> Қалқаман Сариннің махаббат лирикасындағы дәстүр мен жаңашылдық.....	316
<i>I.Babajanow</i> Terjimeçilik sungaty we onuñ edebiýatlary baglanyşdyrmadaky hyzmaty.....	319
<i>Жумабекова А., Торткулбаева Т.А.</i> Төлеген Айбергенов өлеңдеріндегі ана бейнесінің көркемдік ерекшеліктері.....	322
<i>Жумабекова А., Торткулбаева Т.А.</i> Төлеген өлеңдеріндегі табиғат лирикасы.....	324
<i>J.Berdiyewa</i> “Asly-Kerem” dessanynyñ öwreniliş taryhyndan.....	326
<i>S.T.Axadova, R.B.Rasulova</i> Abdulla Avloniy asarlarida vatan mavzusi.....	329
<i>D.M.Reymova</i> Ibrayim Yusupov poeziyasında "Watan muxabbati" temasi.....	332
<i>To‘rabekova Malika Hakim qizi, Muydinova Arofat Urinovna</i> G‘afur G‘ulom ijodida o‘xshatishlar (“Shum bola” asarimisolidi)	333
<i>Shokirova Gulhayo Bobir qizi</i> Iqbol Mirzo she'rlarida Vatan mavzusi.....	335
<i>Kakajanow Röwşen</i> Magtymguly pyragynyñ eserlerindäki terbiyeçilik ähmiyeti.....	336
<i>Murodova Firuza Jalolovna</i> Adabiyotshunoslikda epik janrning taraqqiyoti.....	338
<i>To‘rabekovUmidjon</i> Ingliz va o‘zbek tillardagi maqollarning qiyosiy tahlili.....	341

<i>Н.Қ.Сағындықова, М.Д.Бекбергенова</i> Г.Есемуратова хәм А. Абдиев дөретиўшилигинде дәўир шынлығын сүүретлеўдеги жазыўшы стилиниң уқсаслығы.....	243
<i>Н.Қ.Сағындықова, М.Д.Бекбергенова</i> Г.Есемуратованың «Гөнерген сүренлер» повестинде инсан қадир-қымбатының сүүретлениўи.....	245

**«ФИЛОЛОГИЯДАҒЫ ФУНДАМЕНТАЛЬ ЗЕРТТЕУЛЕР ЖӘНЕ
ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ МҮМКІНДІКТЕРІ»
атты халықаралық ғылыми-әдістемелік онлайн және офлайн
конференция**

МАТЕРИАЛДАРЫ

I-ТОМ

**Ўзбекистон Республикасидаги NMPI баспахонасида басилган. 2022-йил.
Buyırtpa №0335. Nusqası 50 dana. Formatı 60x84. Kólemi 22,0 b.t.
230105, Nókis qalası. P.Seytov kóshesi n\j, Reestr №11-3084**